

«Оце ти начудив, Адам. За два місяці до виборів такий скандал»

[[Опис фільма:

Supernova, 2019, трилер, 78 хв. Режисер: Бартош Круглік.
Актори: Марек Браун, Марцін Гицнар, Марцін Зажечни.

Три чоловіка, одне місце і одна подія, яка змінить життя кожного з них.

Універсальна історія, заснована на реальних подіях, розповідає про кілька годин із життя сільської громади. Фільм показує стан людини, яка опинилася у пограничній ситуації, та змушує замислитися, чи випадково все відбувається у нашому житті. Кривава історія, що коливається на межі драми, трилеру та фільму-катастрофи.

Лауреат 44 Фестивалю польських художніх фільмів у Гдині за «найкращий режисерський дебют», переможець Virgin Media Dublin International Film Festival у номінації «Кращий фільм».]]

Кров, чоловічі сльози та спроби самосуду у значних кількостях можна побачити у 75-хвилинному дебюті Бартоша Кругліка «Наднова». Притаманного трилеру саспенсу я не відчула, але це точно непогане психологічне кіно, яке приємно порадити друзям для перегляду — сучасне, європейське, незвичне, трошки нуднувате, з несподіваним фіналом та осмисленим використанням художніх прийомів. Дивіться уважніше, не пропустіть, власне, «наднову».

«Оце ти начудив»

Спочатку нам демонструють мальовничий пейзаж польського села, який, на правду, важко відрізнити від українського.

Теми підіймають теж близькі: жінка вирішує, чи йти від чоловіка-пияка; селебріті домовляється, як уникнути відповідальності за збитих на дорозі людей; поліціант виявляється не героєм;

парубки грубо заграють до дівчини; натовп виходить з-під контролю силовиків.

Втім, у найкращих традиціях Лінча: відбувається щось ніби звичне, але нам майже нічого не пояснюють. Ніби всі й так в темі, крім тебе, змушеного повсякчас разом з камерою слідувати поглядом за кимось з героїв — зовсім як у шутерах від третьої особи, але майже без стрілянини.

До речі, глядача раптово вирішили вберегти від сцен насилля. Вони просто залишаються поза кадром. У найвідповідальніший момент камера «дивиться» на щось інше. Однак в кожному потрібному місці люб'язно додано кінематографічної крові. Рівно стільки, щоб виглядало переконливо.

Це примушує згадати Хічкока, якому доводилося знімати жахіття в часи дії суворого Кодекса Хейса (власне, без сцен насилля). «Наднову» такий підхід робить менш правдоподібною, але — споглядаючи за авторською художньою мовою — це легко пробачити.

Робота з камерою варта окремої уваги — загальний план використовується як спосіб висловлювання, щоб підкреслити абстрагування від подій. Переважно бачимо середній і крупний план, багато деталей. З таким підходом, зрозуміло, гостро постає питання мізансценування (як усі по тих кадрах розташовані). Тут оператор також чудово спрацював, використавши згадану вище «ігрову техніку» знімання.

Здається, режисер не шукає простих шляхів. І ускладнює вказане єдністю місця та часу. Ще б єдність дії до них, але з нею щось не дуже. Може, так і було задумано. Такий собі натяк на театралізацію. Спойлер: додаткова прив'язка до давньогрецької драми — використання прийому «deus ex machina», хоча гелікоптер у цій якості справді несподіваний.

«Чудовий день... міг би бути»

Фільму притаманна іронічність, що додає реалістичності та налаштовує трошки зменшити власний скепсис. Жарти вплетені

саме там, де треба. Вони доречні та ненав'язливі. Наприклад, очільник загону рятувальників починає розмову із шефом поліції зі слів: «Чудовий день», а через коротку паузу продовжує: «Міг би бути». У короткій сцені ми бачимо, що зустрілися давні колеги з усталеною манерою спілкування й очікуваними реакціями на стресову ситуацію.

Круглік видав цілісний аудіовізуальний твір. Все, що хотів сказати сценарист — сказав: не додати, не прибрати, будь-яке втручання буде не на користь. Сюжет фільму цікавий. Актори й оператор, монтажери та звукорежисери якісно його втілили. Все це я бачила і розуміла, паралельно намагаючись відкинути їдкі думки про один мотив, навмисно, здається, зроблений стрижневим.

Чоловік страждає, п'є алкоголь і страждає. Інший чоловік страждає, вживає наркотик і страждає. Поліціант страждає так сильно, що не може виконувати службові обов'язки, але його, до того ж обтяженого конфліктом інтересів, чомусь залишають на місці злочину. Втім, може, я просто чогось не знаю про польські правила на такий випадок.

Тож, ми бачимо сльози,

горе,

біль,

відчай.

І так по колу.

Страждання в кадрі викликають емпатію, коли ми розуміємо їх причини (пробачте за очевидності). Я не могла собі пояснити, чому пияк раптом починає демонструвати не притаманну людині із залежністю поведінку, чому поліціянту не наказали їхати до штатного психолога, чому жодному з чоловіків ніхто не запропонував заспокійливе — поруч кілька швидких... Може, так буває, просто у моєму всесвіті все працює інакше. Добре, що фільм драматургічно продуманий, піднімає більше тем

(ставлення до жінок, до дітей, до службових обов'язків тощо) і триває лише 75 хвилин — страждання не встигли набриднути.

«Вони ж це все приховують»

У стрічці багато натяків на те, що — ймовірно — можна назвати загальновідомим. Серед іншого — на брудну політику, де всі з усіма домовляються, бо у всіх на всіх є компромат і важелі впливу. Одна із фраз мені так сподобалася, що я вирішила додати українського контексту та винесла її у назву: «Оце ти начудив, Адам. За два місяці перед виборами такий скандал».

Саме натяки часто є рушієм розвитку сюжету. Ось, хтось з натовпу впізнає винуватця, починає лунати «вони все це приховують», «вони нічого йому не зроблять», «буде невинний», і люди наважуються на самосуд.

Втім, фінал залишається відкритим — в якийсь момент нам починають розповідати історію інших героїв, камеру буквально увозять машиною з місця події, а з радіоприймача лунає програма про щось ніби абстрактне, але за певного бажання це цілком може інтерпретуватися як відповідь автора на сакраментальне питання, що він мав на увазі.

Навряд чи стану фанатом Бартоша Кругліка, але фільм він зняв цікавий.

«Наднову» показано в рамках XV Днів польського кіно.